

- reportasjeleder Bjørgulv K. Bjåen
- samfunn@vl.no
- tips til avdelingen: 22 310 395
- flere nyheter på vl.no/verden

verden

En klimaaktivist har kledd seg ut som Jesus i forbindelse med en demonstrasjon utenfor lokalene i Cancun der klimaforhandlingene foregår.

- KAN MISTE KLIMATROEN

■ MEXICO: Mange land kan miste troen på klimaforhandlingene i FN-regi hvis møtet i Mexico ender med kollaps, frykter statsminister Jens Stoltenberg (Ap). Han tror fortsatt det er mulig at mange biter faller på plass helt mot slutten av konferansen. Men det er også en risiko for at forhandlerne ikke klarer å komme videre i det hele tatt. – Da vil

verdenssamfunnet miste tillit til denne typen forhandlinger, mener Stoltenberg, som nå er på plass i den mexicanske badestaden Cancun. Et annet problem er at tiden begynner å bli knapp fram til Kyoto-avtalen utløper i 2012. Ender møtet i Cancun med sammenbrudd, blir det enda vanskeligere å få på plass en ny avtale før den tid. ©NTB

Krise i Midt-østen

Palestinernes president Mahmoud Abbas sier at fredssamtalene med Israel er i krise etter at USA droppet kravet om at byggingen i de ulovlige bosetningene på Vestbredden skal fryses.

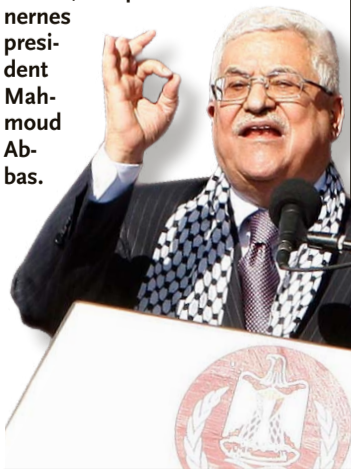
– Det er ingen tvil om at det er krise, sa Abbas i går.

Gitt opp Abbas nekter å forhandle om en fredsavtale så lenge Israel utvider bosetningene i de okkuperte områdene. Abbas sier at USA støtter kravet, men den israelske regjeringen er ubøyelig. USA innrømmer nå at de har gitt opp kravet om en forlengelse av byggestansen på den okkuperte Vestbredden som en betingelse for å få forhandlingene i gang igjen. I går opplyste ledende tjenestemenn i Det hvite hus at USA nå gir opp forsøkene på å overtale Israels statsminister Benjamin Netanyahu.

Har ambisjoner. Utenriksminister Jonas Gahr Støre hadde i går samtaler med Hillary Clinton og USAs midtøstenu-sending George Mitchell i Washington, der han ble orientert om utviklingen.

– Det er mitt klare inntrykk at amerikanerne har ambisjoner om videre samtaler med partene, og at de har tro på at de skal kunne bringe prosessen videre til tross for vanskene de har hatt med å få Israel til å innføre byggestopp, sier Støre. ©NTB

– Krise, sier palestinernes president Mahmoud Abbas.

Dyrt å tråkke Kina

Geir Ove Fonn

geir.ove.fonn@vl.no

22 310 431

I 2008 ønsket det franske presidentparet Dalai Lama velkommen til Frankrike. Det kostet landet dyrt.

Kina har systematisk svekket handelen med land som har hatt møter med Tibets åndelige leder Dalai Lama. Norge risikerer en lignende Nobel-effekt.

Land som har hatt offisielle møter på statsledernivå med Dalai Lama siden 2002, har opplevd en eksportnedgang til Kina på mellom 8,1 prosent og 16,9 prosent de påfølgende to årene.

Overraskende. – Sammenhengen er overraskende sterk. Kina har åpenbart gjort alvor av sine trusler om å straffe land som har tatt imot Dalai Lama på høyt offisielt nivå, sier den tyske forskeren Nils-Hendrik Klamm.

Sammen med kollega Andreas Fuchs ved Georg-August-Universitetet i Göttingen, står han bak rapporten «Paying a Visit: The Dalai Lama Effect on International Trade». Forskerne har sjekket samhandelen mellom Kina og 159 land mellom 1991 og 2008.

Forskernes laveste anslag viser en eksportnedgang til Kina på 8,1 prosent de to påfølgende årene etter et møte på statsledernivå med Dalai Lama. Det høyeste anslaget viser en handelssvikt på det dobbelte. Etter to år forsvinner tilsynelatende «Dalai Lama-effekten», og handelen går tilbake til normalt nivå.

Nobel-effekt. Nils-Hendrik Klamm er ikke overrasket over at Kina har kommet med advarsler til Norge etter kunnngjøringen av Nobels fredspris til Liu Xiabo. Han forventer en negativ handelseffekt for Norge,

KINA OG TIBET

Den autonome, kinesiske regionen Tibet har stor økonomisk og strategisk betydning for Kina.

Tibet har store naturressurser og forbereder Kina til Sør- og Sentral-Asia. Tibet er dessuten utspring for de viktige elvene Mekong, Yangtze og Den gule flod.

Kina betrakter striden om Tibet som et internt anliggende, og motsetter seg ytre innblanding. Politikken er å hindre spredning av uro i Tibet, samt å svekke den tibetanske uavhengighetsbevegelsen.

DALAI LAMAS MØTER

Dalai Lama har møtt en rekke politiske ledere de siste årene:

Februar 2010: USAs president Barack Obama

Juni 2009: Indias visepresident Hamid Ansari

Desember 2008: Polens president Lech Kaczynski

Desember 2008: Frankrikes president Nicolas Sarkozy

Desember 2008: Polens statsminister Donald Tusk

Desember 2008: Belgias statsminister Yves Leterme

November 2008: Tsjekkias statsminister Mirek Topolánek

Mai 2008: Storbritannias statsminister Gordon Brown

Mai 2008: Storbritannias prins Charles

men er ikke sikker på om den vil bli så sterk som etter statsledermøter med Dalai Lama:

– Norge har fordelene av å eksportere olje og fisk til Kina, varer som ikke så lett kan erstattes, sier han, og legger til: Den harde reaksjonen fra Kina på fredspristildelingen virker som en overreaksjon, ettersom Nobelkomitéen foretar sine valg uavhengig av norske myndigheter.

Forskerne slår fast at den negative Dalai Lama-effekten på handelen først slo inn etter at president Hu Jintao kom til makten i 2002. Det ser ut som om Kina uttrykker sine advarsler mot å møte Dalai Lama mer

kraftfullt og åpent jo sterkere kinesisk økonomi og makt har vokst seg de siste årene.

Mer selvsikre. – Kina virker stadig mer selvsikre og optimistiske med hensyn til egne muligheter. Advarsler som tidligere var mer skjulte og indirekte, blir nå åpent presentert på pressekonferanser. Kina er blitt mindre tilbakeholdne med å blande seg inn i andre lands dagsorden, sier Klamm.

De tyske forskerne fant ingen direkte bevis for at den kinesiske strategien «lønner seg» – at de gjennom å ramme handelen skremmer andre land fra å irritere Kina.

– Samtidig har vi et eksempel der Dalai Lama møtte flere presidenter på en reise til Sør-Amerika. Da han senere kom tilbake til regionen, var det ingen slike møter på høyt nivå. I stedet så vi at landene var ivrige etter å forhandle avtaler om frihandel med Kina, påpeker Klamm.

Straffet Frankrike. Et tydelig eksempel på Kinas uvilje mot å ta Dalai Lama inn i varmen, opplevde Frankrike etter at president Nicolas Sarkozy i 2008 ønsket velkommen den tibetanske fredsprisvinneren. Året etter kuttet kinesiske handelsdelegasjoner ut Frankrike fra omfattende reiseruter i Europa. Der-

ENIGE OM NYE MILITÆRØVELSER

■ SØR KOREA: Sør-Korea og USA planlegger flere militærøvelser med den hensikt å sende en klar advarsel til Nord-Korea mot nye angrep. USAs generalstabssjef, general **Mike Mullen** (t.h.), som er på besøk i Seoul, og hans sørkoreanske kollega **Han Min-koo**, sa i går at Nord-Koreas angrep på øya Yeonpyeong var overlatt, ulovlig og inhumant. De to militærsefene ble enige om å styrke samarbeidet og den felles innsatsen for å hindre nye provokasjoner. ©NTB

vl.no verden

OVERLEVDE KIRKEMASSAKRE

■ Nå ber han verden hjelpe den kristne minoriteten i Irak.

BARE I VÅR NETTUTGAVE

på tærne

I 2008 besøkte Dalai Lama Frankrike. Presidentfrue **Carla Bruni-Sarkozy** viste den tibetanske åndelige lederen det buddhistiske tempelet **Lerab Ling sør** i landet. Besøket falt ikke i god jord hos kineserne.

Foto: AP Photo/Scanpix/arkiv

etter tok Frankrike skritt for å bedre forholdet til Kina.

Det vakte oppsikt da Dalai Lama for første gang på sine 10 reiser til USA de siste 18 årene, i fjor ikke fikk møte den amerikanske presidenten. Det skjedde etter at Kina gjorde det klart at det ville virke negativt inn på forholdet om Barack Obama ønsket Dalai Lama velkommen til Det hvite hus. Obama valgte i stedet å møte Dalai Lama i Washington først i februar i år, i god tid etter hans offisielle be-

søk til Kina for å møte president Hu Jintao i november i fjor. Etter møtet kalte Kinas viseutenriksminister Cui Tiankai USAs ambassadør inn på teppet for å uttrykke Kinas misnøye.

Forskerne bak Dalai Lama-rapporten påpeker at selv om Kina bruker handelsforbindelser som et politisk verktøy, så vil en slik straffemekanisme bare bli benyttet så lenge den forventede gevinsten ved å stabilisere regimet er større enn tapene ved svekket handelssamkvem.

Bondevik: Ble presset

Geir Ove Fonn

geir.ove.fonn@vl.no

22 310 431

Kjell Magne Bondevik opplevde et merkbart press fra Kina både da han som utenriksminister møtte Dalai Lama i 1989, og da han senere møtte den tibetanske lederen som statsminister i 2005.

Avviste press. – Presset var tydeligst i 1989 da Dalai Lama var i Norge for å motta Nobels fredspris. Både jeg som utenriksminister og Jan P. Syse som statsminister var klare på at det var uaktuelt å si nei til å møte vinneren av Nobels fredspris, sier Bondevik.

Også da Bondevik sommeren 2005 hadde møte med Dalai Lama, opplevde han kinesisk misnøye.

– Jeg husker ikke konkret hvordan dette ble formidlet, men det var helt klart at Kina ikke likte at Dalai Lama ble tatt imot på regjeringsnivå.

Reaksjoner. Bondevik er ikke overrasket over at Kina har reagert såpass skarpt mot norske myndigheter etter årets fredspristildeling til Liu Xiabo. Han tror utsettelsen av forhandlinger om den norsk-kinesiske handelsavtalen henger nøye sammen med tildelingen.

ADVARTE NORGE MOT FREDSPRIS

■ Allerede da Dalai Lama ble tildelt Nobels fredspris i 1989 gikk Kina ut med advarsler om at det ville få økonomiske konsekvenser dersom den norske kongen eller regjeringen deltok på Nobel-seremonien. Tall fra Statistisk Sentralbyrå viser at norsk eksport til Kina økte med mer enn 60 prosent fra 1988 til 1989. Etter at Dalai Lama i desember 1989 mottok Nobels fredspris, sank eksporten i 1990 til under nivået fra 1989. Den samme tendensen gjaldt for import fra Kina. Det er ikke noe i tallene som tyder på at norsk handel med Kina ble rammet i årene etter at statsminister **Kjell Magne Bondevik** i juni 2005 møtte Dalai Lama.

Vårt Land

Kalendere fra Luther Forlag

Kirkelig årskalender 2011 er kommet!

Altfor sent – men forhåpentligvis bedre enn aldri!

Skreddersydd for kirkelige medarbeidere!

- Kirkeårstekster
- Ord for dagen
- Merkedager
- Adresser
- Årsstatistikk

Kr 128

Populære bordkalendere!

Eyvind Skeie

Visst skal våren komme

Bordkalender med salmevers.

Kr 149

Fotsporene

Bibelord med daglige refleksjoner

Kr 148

Kan kjøpes i bokhandelen eller på vår hjemmeside

www.lutherforlag.no